

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **P., s. r. o.**, so sídlom v B., P. č. X., IČO: X. zastúpenej advokátskou kanceláriou F. P., s. r. o., so sídlom v B., G. č. X., IČO: X. proti povinnej **E. B.**, bytom Č. č. X., o vymoženie **556,61 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 8Er/1146/2010, o odvolaní a dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13CoE/43/2014-60 z 23. mája 2014, takto

r o z h o d o l :

- I. Konanie o odvolaní oprávnenej **z a s t a v u j e**.
- II. Návrh oprávnenej na prerušenie dovolacieho konania **z a m i e t a**.
- III. Dovolanie oprávnenej **o d m i e t a**.
- IV. Povinnej **n e p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Lučenec ako súd exekučný uznesením č. k. 8Er/1146/2010-28 z 21. mája 2012 rozhodol o zastavení exekúcie, vedenej na základe rozhodcovského rozsudku, ktorý bližšie špecifikoval v odôvodnení uznesenia. Vychádzal zo zistenia, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená zmluva o úvere, ktorú treba považovať za spotrebiteľskú zmluvu (zmluvu o spotrebiteľskom úvere), kde oprávnená (veriteľ) je dodávateľom a povinná (dlžník) spotrebiteľom. Z odôvodnenia rozhodcovského rozsudku okresný súd zistil, že rozhodcovský súd svoju právomoc odvodil z rozhodcovskej doložky, v zmysle ktorej sa účastníci konania dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj spory, ktoré vzniknú z dohody o vyplnení zmenky zabezpečujúcej túto úverovú zmluvu a uplatnenie práv z takto vyplnenej zmenky, budú riešené pred Stálym rozhodcovským súdom, zriadeným zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská a.s., ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde, pričom v takom prípade malo byť rozhodcovské konanie vedené podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu.

S poukazom na ustanovenie § 45 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „ZoRK“) okresný súd aj bez návrhu skúmal predmetnú rozhodcovskú doložku, berúc do úvahy kritéria, na ktorých je založený inštitút

neprijateľnej zmluvnej podmienky. Zisťoval teda, či rozhodcovská doložka, začlenená v rámci podmienok štandardnej zmluvy, nespôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Zdôraznil, že rozhodcovský rozsudok síce nadobúda účinky rozsudku súdu, ale zákonodarca upravil postup, ako zabrániť, aby sa plnenie priznané arbitrom vymohlo, ak zaväzuje účastníka na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Preskúmaním rozhodcovskej doložky dospel Okresný súd k záveru, že rozhodcovská doložka, ktorá mala v predmetnom konaní založiť legitimitu pre exekučný titul, znemožňuje voľbu povinnej ako spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu pred súdom Slovenskej republiky, ak by povinná v konaní vystupovala na strane odporcu. Už túto skutočnosť je podľa názoru súdu potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je v neprospech povinnej (spotrebiteľa). Okrem toho oprávnená (dodávateľ) uviedla konkrétny rozhodcovský súd, ktorý má v sporoch rozhodovať, pričom povinná si rozhodcovskú doložku osobitne nevyjedнала a nemala na výber vzhľadom na jej splnenie s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohla len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu, ak ho vyvolala oprávnená (dodávateľ). Spôsob, akým bola rozhodcovská doložka koncipovaná, preto síce formálne napĺňa podmienku uvedenú v písm. q/ bodu 1 Prílohy smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13/EHS“) v tom zmysle, že rozhodcovské konanie nebolo dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov zo zmluvy, avšak z povahy samotnej zmluvy o úvere je zrejmé, že subjektom, ktorý bude mať v konečnom dôsledku právo voľby medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, bude takmer vždy veriteľ. Miera jeho práv voči druhej zmluvnej strane mu totiž zabezpečuje dominanciu v danom zmluvnom vzťahu a minimalizuje dôvody na podanie žaloby zo strany dlžníka. Podľa názoru okresného súdu veriteľ od začiatku sledoval cieľ, aby v prípade vzniku sporov zo zmluvy, boli tieto riešené na súde v mieste jeho sídla, za účelom minimalizácie jeho nákladov a reálneho sťaženia uplatnenia práv spotrebiteľa. Takto koncipovanou rozhodcovskou doložkou, napriek jej formálnemu zneniu, dochádza k narušeniu smernicou 93/13/EHS sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech spotrebiteľa, ktorý nemá zo zákona možnosť, v prípade podania žaloby voči nemu na rozhodcovský súd, domáhať sa uskutočnenia konania na všeobecnom súde v mieste jeho bydliska. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy, ktorej obsahom je aj takáto doložka, vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu, čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľný jav.

Na základe zistenia, že v rozhodcovskom konaní bol vydaný exekučný titul, ktorý nie je v súlade so zákonom a je materiálne nevykonateľný, súd aj bez návrhu zastavil predmetnú exekúciu s poukazom na ustanovenia § 57 ods. 2 a § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene

a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v spojení s § 45 ods. 1 ZoRK.

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením č. k. 13CoE/43/2014-50 z 23. mája 2014 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa ust. § 219 ods. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej aj „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“) ako vecne správne potvrdil. Ďalším výrokom zamietol návrh oprávnenej na prerušenie konania. Odvolací súd sa stotožnil s posúdením právneho vzťahu medzi účastníkmi konania ako vzťahu spotrebiteľského, ako aj s posúdením rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorú zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 1 a X. Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy). Námietky oprávnenej uvádzané v odvolaní vyhodnotil ako nedôvodné. Zdôraznil, že pokiaľ právomoc rozhodcovského súdu bola založená na neplatnom zmluvnom dojednaní, rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenej voči povinnej vznikol nárok, ktorého vymoženia by sa mohla v rámci exekúcie domáhať.

Návrh oprávnenej na prerušenie konania odvolací súd zamietol s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 5 Exekučného poriadku, ktoré vylučuje aplikáciu § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v exekučnom konaní.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici – vo výroku zamietajúcom návrh oprávnenej na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. - podala oprávnená odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 205 ods. 2 písm. a/ O. s. p.), napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p.) a je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Žiadala rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici podala oprávnená tiež dovolanie, v ktorom uviedla, že: 1. súdy oboch stupňov rozhodli „nad rámec zverenej právomoci“ (§ 237 písm. a/ O. s. p.), 2. ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 písm. b/ O. s. p.), 3. súdy opätovne konali vo veci, v ktorej sa už právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O. s. p.), lebo vykonateľnosť exekučného titulu už bola právoplatne posúdená pri poverení súdneho exekútora, aby vykonal exekúciu, 4. súdy rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O. s. p.), 5. oprávnenej sa odňala možnosť

konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) tým, že súdy nezohľadnili jej námietky, konali bez pojednávania a dokazovania a nerešpektovali jej právo na to, aby jej právna vec bola rozhodovaná na základe správneho právneho základu, súčasťou ktorého je aj výklad práva Európskej únie, 6. konanie súdov je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a 7. napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Oprávnená (ďalej aj „dovolateľka“) žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadala, aby bolo dovolacie konanie prerušené podľa ust. § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. a Súdnemu dvoru Európskej únie boli predložené prejudiciálne otázky, ktoré bližšie špecifikovala v podanom dovolaní.

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“) skúmal najskôr, či sú dané procesné predpoklady, za splnenia ktorých môže konať o odvolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Podľa ust. § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Procesné podmienky v občianskom súdnom konaní, i napriek tomu, že ich Občiansky súdny poriadok ako základný procesný predpis výslovne nevypočítava, možno považovať za predpoklady (existujúce tak na strane súdu, ako i na strane účastníkov konania), ktoré musia byť nevyhnutne splnené, aby sa dosiahol cieľ občianskeho súdneho konania. Procesné podmienky obsahovo vyjadrujú predpoklady rozhodovania vo veci samej a súd ich skúma ex offo. Ak pri ich skúmaní dôjde k záveru, že v konaní ide o taký ich nedostatok, ktorý nemožno odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 1 O. s. p.). Medzi tieto procesné podmienky nepochybne patrí aj funkčná príslušnosť súdu na prejedanie veci vyplývajúca zo zákona.

Podľa ust. § 201 veta prvá O. s. p., účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Podľa § 9 ods. 1 O. s. p., na konanie v prvom stupni sú zásadne príslušné okresné súdy. Krajské súdy rozhodujú ako súdy prvého stupňa: a/ v sporoch o vzájomné vyporiadanie dávky poskytnutej neprávom alebo vo vyššej výmere, než patrila, medzi zamestnávateľom a príjemcom tejto dávky podľa právnych predpisov o sociálnom zabezpečení, b/ v sporoch medzi príslušným orgánom nemocenského poistenia a zamestnávateľom o náhradu škody vzniknutej nesprávnym postupom pri vykonávaní nemocenského poistenia, c/ v sporoch týkajúcich sa cudzieho štátu alebo osôb

požívajúcich diplomatické imunity a výsady, ak tieto spory patria do právomoci súdov Slovenskej republiky (§ 9 ods. 2 O. s. p.).

Podľa § 10 ods. 1 O. s. p., krajské sudy rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov.

Podľa § 10 ods. 2 O. s. p., o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že Najvyšší súd SR je funkčne príslušný rozhodovať iba o tých odvolaniach, ktoré smerujú proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa; prípady, v ktorých je rozhodnutie krajského súdu rozhodnutím súdu prvého stupňa, sú pritom zákonom taxatívne vymedzené (viď § 9 ods. 2 O. s. p.).

Rozhodnutie krajského súdu o zamietnutí návrhu oprávnenej na prerušenie konania, vydané po začatí odvolacieho konania, nie je rozhodnutím krajského súdu ako súdu prvého stupňa, ale je rozhodnutím krajského súdu ako súdu odvolacieho. Funkčná príslušnosť Najvyššieho súdu SR na prejednanie podaného odvolania oprávnenej preto nie je daná.

Chýbajúca funkčná príslušnosť ktoréhokolvek súdu na prejednanie určitej veci, ktorá inak patrí do právomoci súdu, predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Najvyšší súd SR preto konanie o odvolaní oprávnenej proti uzneseniu odvolacieho súdu zastavil bez toho, aby preskúmaval vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia (ust. § 103 a § 104 ods. 1 O. s. p.).

II. Najvyšší súd SR ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici podala včas oprávnená, zastúpená v dovolacom konaní v súlade s § 241 ods. 1 vetou druhou O. s. p., skúmal ďalej, či je dôvodný jej návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

K podobnému návrhu oprávnenej na prerušenie dovolacieho konania sa už Najvyšší súd SR vyjadril vo viacerých iných, skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých tá istá oprávnená vystupovala v procesnom postavení dovolateľky. Ako príklad je možné uviesť rozhodnutia z 21. marca 2013 sp. zn. 1 Cdo/301/2012, z 30. apríla 2013 sp. zn. 2/Cdo/386/2012, z 15. mája 2013 sp. zn. 6/Cdo/431/2012, z 13. júna 2013 sp. zn. 3/Cdo/ 441/2012, z 9. júla 5/Cdo/371/2012, na ktoré Najvyšší súd SR v podrobnostiach poukazuje s tým, že s právnymi závermi v nich vyjadrenými sa

stotožňuje aj v preskúmvanej veci, pre účely ktorej opakuje, že Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré sa týkajú: a/ výkladu zmlúv; b/ platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Európskej únie. Pokiaľ ale procesný postup súdov vo veci, v ktorej sa navrhuje prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. má podklad v aplikácii vnútroštátneho práva, nie je žiadny dôvod pre prerušenie konania.

V danom prípade sa síce v dovolaní napadnutých rozhodnutiach spomína aj smernica 93/13/EHS, z určujúceho hľadiska však zo strany súdov nižších stupňov išlo o aplikáciu a interpretáciu vnútroštátnych právnych predpisov (ZoRK,

zákona o spotrebiteľských úveroch, Občianskeho zákonníka a Exekučného poriadku). S poukazom na uvedené dovolací súd návrh na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol.

III. V ďalšom Najvyšší súd SR bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či oprávnenou podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť podľa ust. § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

V danom prípade dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, aká už bola v počte väčšom ako päť, predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tou istou dovolateľkou – vid' konania vedené na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 1Oboer/83/2013, 1Oboer/264/2013, 1Oboer/251/2014, 1Oboer/263/2014, 1Oboer/285/2014 a 1Oboer/291/2014. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle ust. § 243b ods. 7 O. s. p. už ďalšie dôvody neuvádza.

IV. Oprávnená z procesného hľadiska zavinila, že sa konanie o jej odvolaní muselo zastaviť a vznikla jej povinnosť nahradiť povinnej trovy tohto konania (§ 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 146 ods. 2 O. s. p.). V konaní o dovolaní oprávnenej vzniklo procesne úspešnej povinnej právo na náhradu trov konania proti oprávnenej, ktorá úspech v dovolacom konaní nemala (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd SR nepriznal povinnej náhradu trov týchto konaní, lebo povinná nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 O. s. p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2015

JUDr. Juraj S e m a n, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Antónia Savarová